

912
1

Latvijas PSR Centrālais Valsts
Oktoobra revolūcijas un sociālisma
culturcības arhīvs.

Strādnieku gvardes štabs.

Fonds № 912.

patstāvīgi glabājamo lietu

Apraksts № 1.

1940. - 1941. g.

26744

Latvijas PSR Centrālais valsts Oktobra revolūcijas
un sociālisma celtniecības arhīvs.

1940. gadā 21. jūlijā Latvijas Komunistiskā Partija Da
valdības pieprasījumu par Strādnieku gvardes organizā
ciju Rīgā, drīz pēc tam tās vienības radās visā republikā.
Tā bija Latvijas strādnieku armijas militārā organizācija, kura
ceļās sociālistiskās revolūcijas dienās un darbojās 1940.-
1941. gadā.

Komunistiskā Partija organizēja strādnieku gvardes vienī
bas rūpnīcās, fabrikās, elektrostacijās, tiltos, vairošanās iestādēs
apdzīvotajās. Tās palīdzēja uzturēt drošību un kārtību
strādnieku apdzīvotajās rajonās.

STRĀDNIEKU GVARDES štabs.

Fonds Nr. 912

pastāvīgi glabājamo lietu

Apraksts Nr. 1

Strādnieku gvardes vienības ar partijas biedru vai
strādnieku komiteju palīdzību. Sākotnēji tā darbojās
rūpnīcās vai pilnībā partijas komitejas pakļautībā, bet no
1940. gada rudenī tās pārgāja pakļautībā. Katras gvardes
vienības bija savas apdzīvotības un speciālu formu tārpas.

1940. gada jūlijā izveidojās 10 strādnieku gvardes batal
joni, katrs tālrunis tā runāja pilsētā 12. Strādnieku gvardes
vienības bija sadalītas 3 rajonos, rotās un vadās, kā arī
tās bija sadalīti militārās rotās un grupās. Svētdienās regulāri
notika militārās un politiskās nodarbības. Gvardistus apkal
poja palīdzēja strādnieku komitejas komandieri.

1940-1941. gg.

Strādnieku gvardes bataljoni un rotas izveidojās Daugav
pīlī, Jelgavā, Rēzē, Jūrmalē, Rīgā, Valmieros, Jūrmalē,
Valmieros, Līvānos u.c.

2674

Fonda Nr. 912

"Strādnieku gvarde"

Vēsturiskā izziņa.

I

1940.gada 2. jūlijā Latvijas Komunistiskās Partijas CK sekretariāts pieņēma lēmumu par Strādnieku gvardes organizēšanu Rīgā, drīz pēc tam tās vienības radās visā republikā. Tā bija Latvijas strādnieku šķiras militāra organizācija, kura radās sociālistiskās revolūcijas dienās un darbojās 1940.-1941.gadā.

Komunistiskā Partija organizēja Strādnieku gvardes vienības rūpnīcu, fabriku, elektrostaciju, tiltu, vēlēšanu iecirkņu apsardzei.¹⁾ Tās palīdzēja uzturēt disciplīnu un kārtību strādnieku sapulcēs, mītiņos.

Strādnieku gvardē uzņēma tikai ar partijas biedra vai strādnieku komitejas rekomendāciju. Sākotnēji tā darbojās aprīnka vai pilsētas partijas komitejas pakļautībā, bet no 1940.gada rudens arī milicijas pakļautībā. Katram gvardistam izsniedza dienesta apliecību un speciālu formas tērpu.

1940. gada jūlijā izveidojās 10 strādnieku gvardes bataljoni, bet vēlāk to skaits pieauga līdz 12. Strādnieku gvardes vienības bija sadalītas bataljonos, rotās un vados, kā arī bija izveidoti sanitārie vadi un grupas. Svētdienās regulāri notika militārās un politiskās nodarbības. Gvardistus apmācīt palīdzēja Sarkanās Armijas komandieri.

Strādnieku gvardes bataljoni un rotas izveidojās Daugavpilī, Jelgavā, Abrenē, Jēkabpilī, Rīgā, Talsos, Kuldīgā, Madonā, Valmierā, Ludzā u.c.

1) "Пролетарская правда"

2

1940.gada rudenī izveidojās Latvijas PSR strādnieku gvardes galvenais štābs, kas vadīja gvardes vienību darbu. Gvardisti piedalījās visās Latvijas KP un Padomju valdības organizētajās masu kampaņās, veica lielu agitācijas un propagandas darbu, bieži sniedza mākslinieciskās pašdarbības priekšnesumus strādnieku sapulcēs. Daudzi gvardi tika izvirzīti vadošā partijas, padomju, saimnieciskā un milicijas darbā.

Tautas Komisāru Padomes 1941.gada 28. janvāra lēmums¹⁾ Nr. 131 noteica darba algu gvardes locekļiem par 8 stundu darbu fabriku, rūpnīcu un iestāžu apsardzībā: vecākiem gvardistiem - 12 rbļ., gvardistiem - 10 rbļ.

Kopējais gvardu skaits republikā bija apmēram 10.000.

Strādnieku gvarde pastāvēja līdz 1941.gada maija vidum, bet, sākoties Lielajam Tēvijas karam, tās darbība tika atjaunota. Kara pirmajās dienās Strādnieku gvardes vienības cīnījās pret vācu diversantiem, izplētnu lēcējiem un latviešu nacionālistu bandām. Gvardisti piedalījās Liepājas un Rīgas aizstāvēšanā, kaujās Igaunijā, pie Ļeņingradas u.c. Daudzi cīnījās partizānu rindās.

II

F. Nr. 912 "Strādnieku gvarde" dokumenti saņemti no Centrālā valsts vēstures arhīva 1970.gada jūnijā neapstrādātā veidā. Fonda materiāli apstrādāti 1972.gada oktobrī - novembrī. Izveidotas 15 lietas par 1940.-1941.gadu.

1) CVOR arhīvs, 270 f., 1.apr. 43.1., 84.lpp.

Fonda lietām Nr. 4-9 sastādīts iekšējais apraksts, jo tajās ir apvienoti gvardistu biogrāfiskie materiāli: anketes, raksturojumi, biedru kartes. Fonda dokumenti sniedz ziņas par Strādnieku gvardes sastāvu, uzdevumiem, darba organizāciju. Dokumenti atspoguļo galvenokārt Rīgas pilsētas Strādnieku gvardes darbību. Visvairāk materiālu ir par Rīgas Strādnieku gvardes 9. bataljonu.

Tā kā Strādnieku gvardes darbības materiāli saglabājušies nepilnīgi, tad fondā atstātas lietas: norīkojumu saraksti un apģērbu izsniegšanas norēķini, kā arī nav izdalīti atsevišķi personālā sastāva dokumenti.

Fonda lietas sistematizētas pēc nominālā principa: protokoli, anketes un dienesta apliecības, saraksti, materiāli. Gvardistu anketēs un dienesta apliecībās ir atsevišķas gvardistu fotogrāfijas, šīs lietas sniedz ziņas par gvardistu pamatnodarbošanos, izglītību, piederību sabiedriskām un politiskām organizācijām u.c. Lietā Nr.11 ir Strādnieku gvardes algu izmaksas saraksti. Lietās Nr.14-15 ir materiāli par gvardistu norīkošanu rūpnīcu, fabriku apsardzē, gvardistu disciplīnu.

Sastādīja: jaun. zin. līdzstrādniece

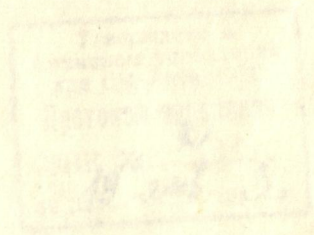
Dz. Blumberga
Dz. Blumberga

1972.g. 19. decembrī.

Nr. p.k.	Lietu virsraksti	Dati	Lapu skaits	Piezīmes
1	2	3	4	5
1.	Strādnieku gvardes 9. bataljona sapulču protokoli.	1941.g. 26.janv.	9	
5.	Strādnieku gvardes 9. bataljona biedru apskats, Alūksnes apriņķis	1941.g. 6.apr.		
2.	Strādnieku gvardes 9. bataljona 1. rotas pilnsapulču un komisijas sēžu protokoli.	1941.g. 15.janv. 1941.g. 20.maijs	19	
3.	Strādnieku gvardes 9. bataljona rotu pilnsapulču un komisiju sēžu protokoli.	1940.g. 23.aug. 1941.g. 16.maijs	19	
4.	Rīgas pilsētas Maskavas raj. Strādnieku gvardes biedru autobiogrāfijas, kadru anketes, ģimenes locekļu saraksti.	1940.g. 22.apr. 1941.g. 26.febr.	29	
5.	Strādnieku gvardes 9. bataljona biedru anketes, dienesta apliecības, atsauksmes par darbību. A-H	1940.g. 1941.g.	79	
6.	Tas pats, I-K Strādnieku gvardes 9. bataljona gvardes biedru apskats, Alūksnes apriņķis	1940.g. 1941.g. 25.febr.	86	
7.	Tas pats, L-O	1940.g. 1941.g.	63	

1	2	3	4	5
8.	Strādnieku gvardes 9. bataljona biedru anketes, dienesta apliecības, atsauksmes par darbību. P-S	1940.g. 1941.g.	65	
9.	Strādnieku gvardes 9. bataljona biedru anketes, dienesta apliecības, atsauksmes par darbību. Š-Z	1940.g. 1941.g.	70	
10.	Strādnieku gvardes saraksti	1940.g. jūn.dec.	31	
11.	Strādnieku gvardes 9. bataljona norīkojumu saraksti.	1941.g. febr. marts	8	
12.	Strādnieku gvardes algu izmaksas saraksti.	1940.g. sept. dec.	27	
13.	Rīgas pilsētas Maskavas raj. Strādnieku gvardes 10. bataljonam izsniegto apģērbu norēķini. Dienesta apliecība strādnieku gvardes tābs E. Koriun Sergej	1941.g. apr.- jūn.	17 20	
14.	Materiāli par apsardzes darba organizēšanu.	1940.- 1941.g.	22	
15.	Materiāli par Strādnieku gvardes 3. bataljona gvardista Liškoviča D. patvarīgu posteņa atstāšanu.	1941.g. 31.janv. 25.febr.	6	

Šajā aprakstā inventarizētas 15 (piecpadsmit) lietas
no Nr. 1. - 15.

Aprakstu sastādīja jaun. zin. līdzstrādniece

Dz. Blumberga
Dz. Blumberga

1972.g. 22. decembrī.

- 16. Rīgas pils. Leļina kaj. 1941. g.
strādnieku gvardes algu marts-
izmaksas saraksti. jūnijs 10
- 17. tas pats Mamavas kaj. 1941. g.
marts- maijs 4

Aprakstā 17 (septiņpadsmit)
glabāšanas vienības

1988. g. 25. 04.

OVORA *Arhivists*
arhivārs

Aprakstu turpināja vec. zin. līdzstr. /V. Šķerbele/

*2 л. хр. фондів Олімп
4.0.кар. еф. № 10000*

Утверждено в
Архивном управлении
при СМ Латв. ССР
Протокол заседания
ЭПК № 2
от 19. сент. 1973 г.

18. Latvijas PSR TKP
un Latvijas KP CK
saformēto strādnieku
gvardes sevišķās noda-
ļas 1. vada kareivja
Lerka A. A., 4. vada
kareivja Lociņa O. J., 1941 g.
sanitārās daļas sani- 12 jūlijs 3
tāres Levinsones E. A.
Apliecības

19. Valkas sarkanās goar-
des vienības Loigzdiņa
Jāņa un Repela Alberta 27.06.41
sarkanogardiešu apliecības 02.07.41 2

Šaja aprakstā ierakstītas 19 (deviņpadsmit)
glabājamas vienības

Apraksta turpinājumu sastādīja
nodaļas vadītāja G. Drobjasko
15.10.84

Zab. Oure Dpe
16.10.84
ve. apmaiņub opaupe Alen

PĀRBAUDĪTS
199. g. g. «08» 06
amats paraksts

Sini lietā 7 (seš), 6 m. r. 1 zaru būvniecī
u 3 nepieciešam
73. g. 12. 11. 13
numurētas lapas
CVORA 11. 11. 13
Ule

2 261
2 261